

Modelgedragscode Integriteit

De modelgedragscode Integriteit helpt overheden bij het opstellen van een gedragscode voor de eigen organisatie. De Ambtenarenwet verplicht overheden immers te beschikken over een gedragscode voor goed ambtelijk handelen, als belangrijk onderdeel van het te voeren integriteitsbeleid.

De gedragscode Integriteit geeft een overzicht van de waarden, normen en gedragsregels die gelden binnen een overheidsorganisatie. Over de werking van de gedragscode moet jaarlijks verantwoording worden afgelegd.

De modelgedragscode geeft overheden richting bij het opstellen van een eigen gedragscode en geldt daarbij als 'ondergrens'.

Overheden die al over een code beschikken, kunnen deze langs de 'meetlat' van de modelcode leggen.

Opbouw van de modelgedragscode

De modelgedragscode bestaat uit drie delen:

1. kernwaarden: de - vaak abstractere - waarden die aan het werken bij de overheid ten grondslag liggen;
2. specifieke normen en (gedrags)regels bij de overheid;
3. voorzieningen en maatregelen ter bevordering van integriteit in de organisatie.

1 Kernwaarden

Kernwaarden of basiswaarden geven weer waar mensen in een organisatie voor staan. Zij vormen als het ware het achterliggende gedachtegoed voor de specifieke integriteitsnormen en gedragsregels. Kernwaarden geven een kader voor het ethisch handelen binnen de organisatie. Zijn er geen specifieke integriteitsregels of bieden deze onvoldoende houvast, dan kan op de kernwaarden worden teruggevallen. De volgende kernwaarden zijn van belang:

Onpartijdigheid

Burgers en externe partijen moeten erop kunnen vertrouwen dat de overheid niet bevooroordeeld of partijdig is. Ambtenaren moeten op zuiver zakelijke gronden tot een oordeel komen, niet gehinderd door oneigenlijke of persoonlijke motieven.

Betrouwbaarheid

De burger moet erop kunnen vertrouwen dat de overheid, dus ook de ambtenaar, afspraken en toezeggingen nakomt en waarmaakt.

Zorgvuldigheid

Besluitvorming moet zorgvuldig plaatsvinden en met de middelen van de dienst moet zorgvuldig worden omgegaan.

Dienstbaarheid en respectvolle bejegening

Ambtenaren moeten de burger en elkaar dienstbaar tegemoet treden en respectvol bejegenen.

Professionaliteit en morele verantwoordelijkheid

Professionaliteit omspannt als het ware de hierboven genoemde kernwaarden. Professionaliteit houdt in dat de ambtenaar zijn werk goed uitvoert, integer is en het vermogen heeft om de verschillende kernwaarden tegelijkertijd toe te passen. Wanneer verschillende waarden om voorrang strijden, moet hij een verantwoorde afweging kunnen maken. Verder moet hij bereid zijn om verantwoording af te leggen over zijn handelen.

2 Specifieke normen en gedragsregels

Bij het Rijk gelden, volgens wet- en regelgeving (zoals Ambtenarenwet, ARAR e.d.), specifieke normen en gedragsregels voor de volgende onderwerpen:

- respect voor elkaars rechten/integriteit;
- ongewenste omgangsvormen voorkomen;
- omgaan met informatie, geheimhouding en vrijheid van meningsuiting;
- geschenken en voordelen;
- nevenwerkzaamheden;
- financiële belangen en transacties met effecten;
- e-mail, intranet en internet;
- inkoop;
- draaideurconstructie.

3 Voorzieningen en maatregelen

Voorzieningen die het integriteitsbeleid in een overheidsorganisatie moeten ondersteunen en versterken, zijn onder meer:

Eed of belofte afleggen

Met het afleggen van de eed of belofte wordt nog eens onder de aandacht gebracht dat de Grondwet en alle overige wetten moeten worden geëerbiedigd, zodat de ambtenaar zich bewust is van de verantwoordelijkheden die zijn functie met zich meebrengt. U kunt deze handeling inbedden in een bijeenkomst (workshop) om integriteitsthema's aan de orde stellen.

Het voornemen tot de oprichting van BIOS vindt zijn oorsprong in de BZK-nota 'Integriteitsbeleid openbaar bestuur en politie' uit 2003. De verschillende kritische rapporten over de stand van zaken van het integriteitsbeleid binnen de overheid die daarna zijn verschenen, hebben dit voornemen versterkt. In het kader van de gewijzigde Ambtenarenwet (2006) heeft de minister van BZK tevens aangegeven niet alleen scherpere en aanvullende eisen te willen stellen aan het integriteitsbeleid, maar overheden er ook feitelijk bij te willen ondersteunen om daaraan te kunnen voldoen.

MEER INFORMATIE

BEZOEKADRES
POSTADRES
TELEFOON
INTERNET
E-MAIL

Lange Voorhout 9-13, 2514 EA Den Haag
Postbus 566, 2501 CN Den Haag
070 376 59 37
www.integriteitoverheid.nl
info@integriteitoverheid.nl

Klokkenluidersregeling

Voor het Rijk geldt sinds 2001 de Klokkenluidersregeling. Deze geeft aan:

- de wijze waarop een ambtenaar een vermoeden van een misstand in zijn organisatie kan melden;
- de acties die het management en het bevoegd gezag naar aanleiding van een melding moeten ondernemen.

Vertrouwenspersoon integriteit (VPI)

De VPI biedt de medewerker in vertrouwelijkheid een luisterend oor en kan:

- adviseren hoe met een integriteitsvraagstuk om te gaan;
- helpen misstanden intern aan de orde te stellen;
- eventueel de weg wijzen naar de Commissie integriteit overheid.

Sancties

Als een ambtenaar de regels uit een gedragscode overtreedt of anderszins niet integer werkt, wordt dit beschouwd als plichtsverzuim. Dit kan een disciplinaire straf tot gevolg hebben.

Meer informatie

Wilt u meer weten? Kijk op www.integriteitoverheid.nl. Of neem contact op met BIOS: 070 376 59 37.